

*Editorial***Prof. Dr. Abidin BUDAK ile 75 sene****Ahmet KARATAŞ**Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Biyoloji Bölümü, Niğde, Türkiye
e-mail: rousettus@hotmail.com

Sunuş: Türkiye biliminin öncülerinden olan ve başta doğa bilimciler olmak üzere değerli hocalarımızı tanıtmaya çalıştığım yazı serisinde, 9 Kasım’da 75. doğum gününü kutlayacağımız değerli hocam, doktora babam Prof. Dr. Abidin BUDAK hakkında kısa da olsa bir tanıtım yazısı hazırladım. Bu vesile ile değerli hocama Allah’tan sağlık ve mutluluk dolu uzun bir ömür dilerim.

Citing: Karataş, A. (2019). Prof. Dr. Abidin BUDAK ile 75 sene. *Acta Biologica Turcica*, 32(1): 1-9.

Abidin Budak, Rıza ve Bedia çiftinin Metin ve Nilüfer arasında ortanca çocuğu olarak 9 Kasım 1943’te Dikili (İzmir)’de dünyaya geldi. O’na Osmanlı ordusunda asker olan dedesi Abidin’in adı verilmişti. Baba tarafı Selanik’ten, anne tarafı ise Üsküp’ten gelen göçmenlerden. Abidin Budak, ilkokul ve ortaokulu Kınık’ta, lise öğrenimini ise İzmir Namık Kemal Lisesi’nde tamamladı. 1965 yılında başladığı Ege Üniversitesi Fen Fakültesi Tabii İlimler Bölümü’nden 1968 yılında FKB, Botanik, Zooloji ve Jeoloji sertifikalarını alarak mezun oldu.

Viyana Tabiat Tarihi Müzesi’nden ve Avrupa’nın önde gelen mammaloglarından Avusturyalı Dr. Friederike Spitzenberger’in mammaloji derslerini vermek üzere Ege Üniversitesi’ne geldiği bir dönemde yüksek lisansa başlayınca, danışman olarak Bayan Spitzenberger atanmıştır. Felten et al. (1971, 1973, 1977) gibi Heinz Felten, Friederike Spitzenberger ve Gerhard Storch üçlüsünün birlikte yazdıkları “*Zur Kleinsaugerfauna West-Anatoliens (Batı Anadolu’nun Küçük Memeli Hayvanları)*” adlı üç makaleden oluşan seri gibi bazı makalelerinde örnek toplamadaki katkıları nedeniyle Abidin Hoca’ya teşekkürleri görülmektedir. Ancak ertesini yıl Spitzenberger, İzmir’den ayrılınca rahmetli Muhtar Hoca’nın önerisi ile diğer öğrencileri gibi zaten aşına olduğu herpetoloji alanında çalışmalara başlamıştır (*Bu açıdan benzerliğimiz var. Diğer öğrencilerinin*

herpetoloji alanında çalışırken, ben mammalojiye geçtim).

1969 yılında E.Ü. Fen Fakültesi Sistematik Zooloji Kürsüsü’nde asistan olarak göreve başladı. Aynı üniversitenin Zooloji Bölümü’nde Prof. Dr. Muhtar Başoğlu danışmanlığında 1972 yılında yüksek lisansını (Türkiye’de *Mabuya vittata* (Scincidae: Lacertilia)’nin Bireysel ve Coğrafi Varyasyonları Üzerine Araştırmalar) ve 1974 yılında doktorasını (Anadolu’da Yaşayan *Lacerta laevis*, *Lacerta danfordi* ve *Lacerta anatolica*’nın Taksonomik Durumları ve Coğrafi Yayılışları Üzerinde Araştırmalar) tamamlamıştır.

1975 yazında üç ay süre ile İskenderun (Hatay)’da Belen yokuşunda bulunan Deniz Piyade Okulu’nda askerliğini tamamladı. Askerlik arkadaşlarından biri kadim dostu Mehmet Kutsay Atatür idi (Foto 1-3). “*Meslektaşlığımızın getirdiği sıcaklık yanında, Abidin üniversitedeki en samimi, en iyi dostumdur, hâlâ da öyledir. Muzip tavır ve davranışları bende de her zaman karşılık bulduğundan ayrıca iyi anlarız. Askerliğimizi ‘75 yazında İskenderun Er Eğitim Alayında yedek subay (!) olarak yapmış olmamız da dostluğumuzu pekiştirmiştir*” diyor Atatür Hoca.

Foto 1. Abidin Hoca (ön sırada solda) askerlik döneminde arkadaşlarıyla birlikte. Kadim dostu Mehmet Kutsay Atatür (arka sırada solda) ile arkadaşlıkları askerde de devam etmiştir (M. K. Atatür arşivi).

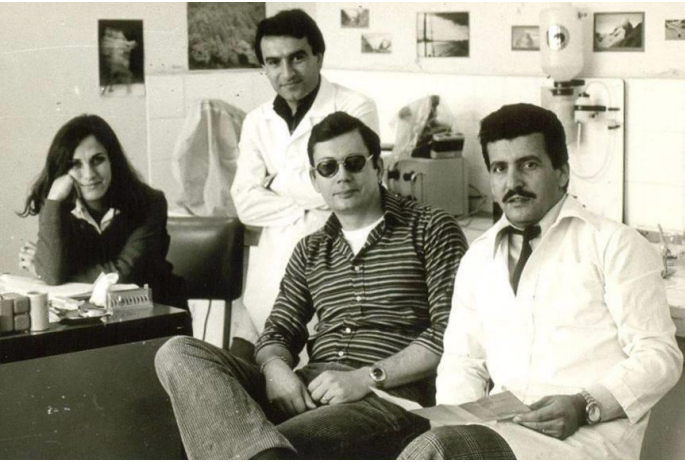

Foto 2. 1970'li yıllarda Abidin Hoca, arkadaşlarıyla: (soldan sağa) Hale Pekerten, Osman Parlak ve Mehmet Kutsay Atatür (M. Atatür arşivi).

Foto 3. Mehmet Atatür'ün kaleminden: 1973 yılından bir anı. *Ege Üniversitesi Doğa Tarihi Müzesi'nin ikinci müdürü olacak olan Prof. Dr. Fikret Ozansoy* eski Merkez Bina yanındaki odadan bozma ilk Zooloji Müzesi'nde üniversitemizi ve Muhtar Hoca'yı ziyaret ediyor. Solda müze teknisyenimiz Sadettin Düzgün, yanında Abidin (Budak) ve Muhtar hocalar, sağda sayın Ozansoy ve taze (1,5 yıllık!) asistan (bendeniz) değerli müze materyalleri gerisinde poz vermişiz. O günler için en değerli materyal önde duran Nil Yumuşakkabuklu Kaplumbağasının (*Trionyx triunguis*) sırt kemik kavkısı (karapastı). Hocamın o yıl yapmış olduğu bir yayınlı kaplumbağanın ülkemizde de yaşadığı bilim dünyasına duyurulmuştur... (M. K. Atatür arşivi).

Askerlik sonrası DAAD bursu ile gittiği Almanya'da 1976-1978 yılları arasında Zoolojik Araştırma Enstitüsü ve Alexander König Müzesi'nde çalışmalarını sürdürmüştür. Alman herpetolog Wolfgang Böhme ile *rudis* grubu kaya kertenkeleleri hakkındaki yayın (*Böhme und Budak, 1978; Budak und Böhme, 1978*) bu dönemde hazırlanmıştır (Foto 4).

Foto 4. Almanya'da 1976-1978 yıllarda çalıştığı dönemde *rudis* grubu kaya kertenkeleleri hakkındaki iki önemli yayını beraber yaptıkları Alman herpetolog Prof. Dr. Wolfgang Böhme ile 2009'da Kuşadası (Aydın)'da yapılan Avrupa Herpetoloji Kongresi'nde (K. Olgun arşivinden).

1970'ler akademik çalışmalar için yoğun arazi faaliyetleri ile geçmiştir. Yurdun dört bir yanındaki

örnekleme faaliyetleri arazi biyologlarının iyi bileceği şekilde çeşitli zorluklarla doludur. Bunlardan birini yakın arkadaşları Prof. Dr. Mehmet Kutsay Atatür'ün yazdıklarından okuyalım: “Adana'dan bir anı aktarayım, 70li yıllarda bir soğuk kış günü akşam kendimize ucuz bir otel bulduk, 3 kişilik oda gecesi 10 lira mı ne (çok düşük bütçeyle arazi yaptığımız yıllar), tam odayı tutacağız Abidin sobalı odanın 12 TL olduğunu keşfetti, ee, bütün gün arazide üşümüşüz zaten, 2 lira fazla verip odayı tuttuk, gittik salaş bir yerde 1-2 lokma bir şeyler yiyip otele döndük, doğru odamıza, ısınmaya. Abidin yarım kutu kibrit çaktı ama gazlı sobada tık yok, aşağıyı aradık, adam "ee, gaz ekstra paraya" demesin mi, naçar birkaç lira da gaz parası verip 1-2 saat ısınabiliştik...”.

Abidin Hoca, 1982 yılında Yardımcı Doçent, 1984 yılında Doçent, 1990 yılında ise Profesör unvanını almıştır. Bu görevini Ege Üniversitesi Fen Fakültesi Biyoloji Bölümü Zooloji Anabilim Dalı'ndan emekli oluncaya kadar sürdürmüştür (Foto 5-7).

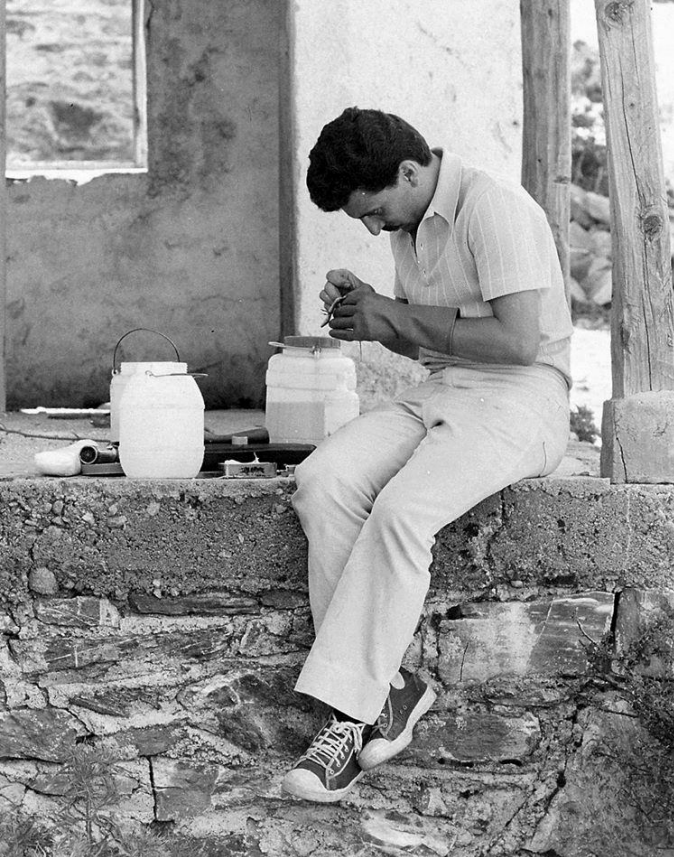

Foto 5. 1970'li yıllarda “kertenkeleci baba” Abidin Budak, arazi çalışması sırasında yakalanan kertenkele örnekleri üzerinde çalışma yaparken (M. K. Atatür arşivi). Büyük oğlu Özgür (Dr. Öğr. Üyesi, Ege Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü), babasının mesleği ile ilgili anısını şöyle anlatıyor: “Çocukluk yıllarımda babam sıklıkla

arazi çalışmaları için Anadolu'yu gezerdi. Döndüğünde ise genelde gittiği bölgeden bir erkek ve bir dişi kertenkeleyi bana bakmam için getirirdi. Genellikle çevremizde gördüğümüz türlerden çok daha ihtişamlı olan (özellikle erkek) bu hayvanlara teraryum içinde bakardım. Ayrıca pikniğe gittiğimizde babam kertenkelelerin nasıl bulunup onlara zarar vermeden tutulabileceğini de anlatırdı. Bu yüzden çocukluk dönemimde en ilgimi çeken canlılar reptiller olmuştur. Birgün ilkokulda annem ve babam veli toplantısına gittiklerinde öğretmenimiz babama gerçek mesleğinin ne olduğunu çok merak ettiğini söylemiş. Sebebi ise öğretmen derste tanışmak maksadı ile bizlere babalarımızın mesleğini sorduğunda benim cevabımın “kertenkele topluyor” olmasıymış. Bunun yanında öğrencileri ile sıklıkla reptillerin çok sevdiği yerler olan antik kentlere geziler düzenlediğinde babam o kentin arkeolojik geçmişi ile ilgili notlar da hazırlardı. Çevremizdeki antik kentlere giderken babamın bu ilgisinden de çok yararlanmışımdır. İlginç bir şekilde herpetoloji ve arkeoloji arasında arazi pratiğinden gelen bir ilgi ve alaka bulunmaktadır”.

Foto 6. Kapıkargın Köyü (Dalaman)'nde Nil Kaplumbağası'nı müze örneği olarak hazırlarken. “O gün ilk kez bilimsel anlamda ele geçirilen erkek Trionyx triunguis örneği Dalaman-İzmir arasında yolda ölmüş, bozulmaması için de durup yol kenarında koca hayvanı zor şartlar altında tespit etmemiz gerekmişti” diyor Mehmet K. Atatür (M. K. Atatür arşivi).

Foto 7. Mehmet K. Atatür anılarında: “1972 Nisan'ında Ulukışla'dan Bolkarlar'a doğru arazi çalışmasındayız, Muhtar ve Abidin hocalar,

Veli Efendi ve bendeniz. Dağlık Maden köyüne yaklaşımımızı köylüler fark etmiş, cipimiz de resmî plakalı olunca köy girişinde kravatlı köy muhtarı bizi karşılamaya durmuş. Adamcağız "köy muhtarı olarak sizi karşılamak şereftir" diye söze girince hoca hemen "desene ikimiz de muhtarız"ı yapıştırmış, muhtarın afalladığını görünce de: "efendim sen köyün muhtarısın, benim adım Muhtar" diye durumu izah ettiydi. Mübadele ile Yunanistan, Selanik'ten ülkemize gelip bu yöreye yerleşmiş enteresan bir grup idi Maden köylüleri" diye anlatıyor (M. K. Atatürk arşivi).

İyi derecede Almanca bilen Prof. Dr. Abidin Budak, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi, Parazitoloji Anabilim Dalı'nda uzun yıllar çalışmalar yapmış ve buradan emekli olan Prof. Dr. Seza Budak ile 1969'da evlenmiştir (Foto 8). Aynı zamanda sınıf arkadaşı olan çiftin yarım asırlık evliliğinden Özgür ve Barış doğmuştur.

Omurgalı Hayvanlar, Herpetoloji, Mammaloji, Deniz Sürüngenleri ve Memelileri, Sosyal Böcekler ile Taksonomik Zoolojinin Prensipleri ve Metodları ve Reptil Biyolojisi konuları başta olmak üzere çeşitli lisans ve lisansüstü derslerini yıllar boyunca sürdürmüştür.

Foto 8. Prof. Dr. Abidin Budak ve eşi Prof. Dr. Seza Budak, 2009'da Kuşadası'nda düzenlenen Avrupa Herpetoloji Kongresi'nde.

Abidin Hoca, Türk Herpetolojisi'nin kurucularından merhum Prof. Dr. Muhtar Başoğlu hocadan sonra ikinci kuşak herpetologlarımızın başında yer almaktadır (Foto 9-15).

Foto 9. Biyolog Ediz Hun ve eşi Berna Hun ile 1972 baharında eski merkez binada kürsümüzü, daha doğrusu Muhtar Hocayı ziyareti (M. K. Atatürk arşivi).

Foto 10. Mehmet K. Atatürk'ün kaleminden: "74 kışında Nil kaplumbağalarının (Trionyx triunguis) Dalaman civarındaki olası habitatlarını tespit etmek için bölgede bir araştırma gezisi yapmıştık. Gezi süresince Dalaman Devlet Üretme Çiftliği'nde misafir edildik. Gezinin ilk günü çok kibar bir kişi olan çiftlik müdürü sayın bay Baybaş'ı (adını hatırlayamıyorum) "istasyondan bozma müdüriyet binasında" ziyaret etmiştik. Veli efendi, Muhtar Hoca, sayın bay Baybaş ve Abidin Hoca ile" (M. K. Atatürk arşivi).

Foto 11. Mehmet K. Atatür anılarından: “*Hâlâ 1975-76 yılında, Aydın-Paşayaylası yöresindeki arazi çalışmasındayız. Abidin Hoca karpuzu kesmiş, sade öğle yemeğimizi hazırlamış bekliyor ama Veli Efendi toplanan karınca örneklerini derlerken Muhtar Hoca'nın aklı hâlâ karıncalarda!*” (M. K. Atatür arşivi).

Foto 12. Ege Üniversitesi Botanik Bahçesinden, bir "eski mezunlar" toplantısı (M. K. Atatür arşivi).

Foto 13. 1980'li yılların sonları, öğrenciler Köyceğiz Kanalı'ndan İztuzu plajına götürülüyorlar (M. K. Atatür arşivi).

Foto 14. Yağmurlu bir günde Göcek'te öğrenciler ve şoförümüzle, 1990'lı yıllar. Sol tarafta: Hidrobiyolog Semih Üçüncü, şoför, Prof. Dr. Abidin Budak, doktorant Güler Ünal, Prof. Dr. Mehmet Kutsay Atatür (M. K. Atatür arşivi).

Foto 15. 1990'lı yılların sonunda Zooloji Kürsüsü fotoğrafçımız Osman Şimşek'in (ortada) emekli olduğu gün (soldan sağa: merhum Prof. Dr. Savaş Mater, Prof. Dr. İsmet Özel, Prof. Dr. Tuncer Katağan, Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Mermer, Prof. Dr. Mehmet Atatür, Prof. Dr. Abidin Budak, kürsü personelinden Osman, merhum Prof. Dr. Önder Deveci (M. K. Atatür arşivi).

Abidin Hoca, derslerine her zaman hazırlanıp girerdi. Emeklilik öncesi, öğretim üyeliğindeki son yıllarında bile yeni hocalığa başlamışçasına vereceği dersi çalışır, hafıza tazeler, derste gösterilecek slaytlar ve diğer gösteri materyali tek tek elden geçilir ve asistana izahta bulunurdu. Ders sabah ise genellikle bir önceki günden, öğleden sonra ise o günün sabahında hazırlıklar yapılırdı. 1990 sonları ve 2000li yılların başında birkaç yıl derslerinde asistanlık yaptım. Hocaya yardımcı olurken; bir yandan da usta-çırak ilişkisi ile ders vermeyi ve hocalığı da öğreniyorduk.

Abidin Hoca'nın kendine has ders anlatımı vardı. O yıllarda öğretim üyelerinin çoğu dersi yazdırırdı. Abidin

Hoca da derslerinde not tutturur; arada bir öğrencinin derse daha çok katılımı için “(şimdi) *yazmak istemez*” deyip, anlatıma geçer; arada bir konuyla ilgili genel kültür bilgisi, küçük bir fıkra veya nükteli bir söz eder; hepimiz can kulağıyla dinlerdik. Sosyal Böcekler dersinde bal arılarını anlatırken; “*iyi verim için arıyı da hanımı da gezdireceksin!*” veya Galapagos’un meşhur deniz iguanası için “*su altında uzun süre kalabilir*” dedikten sonra buradaki uzunluğun jeolojik zamana göre algılanmamasını da belirtirdi.

Hocamdan biz doktorantlarına kalan en önemli miraslardan biri taksonomi ve buna bağlı olarak Latince terminoloji oldu. Bir taksonun adını ve terimi söyledikten sonra kökenini (etimoloji = derivatio nominis) de söyler; dileyen öğrenci not alırdı. Bu sayede ezberlemekten çok, öğrenerek akılda daha kolay kalmasını sağlardı. Sanırım bu kelime bilgisi biraz da merhum Muhtar Hoca’dan geçmiş. İyi bildiği Almanca dışında birkaç yabancı dille ve Osmanlıca ile de meşgul olan Muhtar Hoca gibi Abidin Hoca da Almanca dışında biyoloji terminoloji için Latince ve Eski Yunanca (Grekçe) yanında, 1990lı yılların sonunda Rusça öğrenmeye de başlamıştı.

Sadece biz öğrencileri değil, küçük oğlu Barış da yabancı dil öğrenmede Abidin Hoca’dan etkilenmişti: “*Ağabeyim (Özgür) ve ben yabancı dil öğrenme sevgimizi babamızdan aldık. Kelimelerin kökenlerini akılda kalıcı bir şekilde anlatması, renkli benzetmeler kurması zevksiz konuları bir çeşit bulmaca çözmeye oyununa dönüştürdü. Okul kitaplarımın sayfa kenarları babamın özenle yazdığı latince, almanca ünlü deyişler ve dil oyunlarıyla süslüydü. Aralarından unutamadığım biri almancanın en uzun kelimesi; “Donaudampfschiffahrtsgesellschaftskapitänswitwe”. Tercümesi “Tuna Nehri buharlı gemi nakliye firmasının kaptanının dul eşi”.*

Tanımladığı Taksonlar

Araştırma çalışmalarını daha çok kertenkeleler üzerine üzerinde yoğunlaştıran Prof. Dr. Abidin Budak, 1977’de Prof. Dr. Wolfgang Böhme ile kaya kertenkelelerinden *Lacerta rudis bischoiii* Böhme et Budak, 1977 (güncel adı ile *Darevskia rudis bischoffi*) ve 1978’de Prof. Dr. İbrahim Baran ile birlikte Tarla Kertenkelesi’nin yeni bir alttürü (*Ophisops elegans basoglui* Baran et Budak, 1978) bilim dünyası için iki yeni alttürü tanımlamıştır (Foto 16).

Foto 16. *Ophisops elegans basoglui* Baran et Budak, 1978 (A. Karataş arşivi).

Adına İthaf Edilen Taksonlar

AKendi adı verilen dört takson ise yine kertenkelelerden; *Lacerta oertzeni budaki* Eiselt et Schmidtler, 1986 (1987) (güncel geçerli adı: *Anatololacerta budaki*) ve *Ablepharus kitaibelii budaki* Göçmen, Kumlutaş et Tosunoğlu, 1996 (güncel geçerli adı: *Ablepharus budaki*) ve *Ophisops elegans budakibarani* Tok, Afşar, Yakın, Ayaz et Çiçek, 2017 ile yarasalardan *Myotis capaccinii abidinbudakii* Karataş, 2019’dur (Foto 17-19).

Foto 17. *Ablepharus budaki* Göçmen, Kumlutaş et Tosunoğlu, 1996 (A. Karataş arşivi).

Foto 18. *Anadololacerta budaki* (Eiselt et Schmidtler, 1986) (A. Karataş arşivi).

Foto 19. *Ophisops elegans budakibarani* Tok, Afşar, Yakın, Ayaz et Çiçek, 2017 (Tok et al., 2017).

Prof. Dr. Abidin Budak, bilimsel araştırma ve yayınları yanında pek çok öğrenci de yetiştirmiştir. Bunlar arasında doktora danışmanlıklarını yaptığı Prof. Dr. Cemal Varol Tok (*Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi*), Prof. Dr. Yusuf Kumlutaş (*Dokuz Eylül Üniversitesi*), Prof. Dr. Ahmet Karataş (*Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi*), Prof. Dr. Dinçer Ayaz (*Ege Üniversitesi*), Prof. Dr. Çetin Ilgaz (*Dokuz Eylül Üniversitesi*), Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Mermer (*Ege Üniversitesi*) sayılabilir (Foto 20).

Prof. Dr. Abidin Budak, bilim insanlığı ve hocalığının yanı sıra genel kültür birikimi, esprili konuşmaları ve davranışlarıyla gerek biz öğrencilerine gerekse çevresindeki diğer insanlara hep örnek olmuştur. Hakkında yazılanların içinde O'nu en iyi ifade edenlerden biri gelini Ceyla Karakaya Budak'ın yazısıdır: “*Bir daha dünyaya gelirsem yine onun gelini olmak isterim; bu kadar çok meziyetin aynı kişide, dengeli bir biçimde toplanmasını yıllardır hayranlıkla izlerim. Müşfik, mütevazı ve muziptir. Savcı vekilliği yapmış*

olan babasından aldığı içsel nezaket onda ince bir mizah anlayışı ile sıkıcı olmaktan çıkar. Arnavut kökenli annesinden aldığı onurlu dik duruş, tevazu ile harmanlanır. Otorite kurmaktan hiç hoşlanmadığı gibi otoriteye boyun eğmekten de rahatsız olur. Hastanede yatan babasına refakatçilik yaptığı sırada odaya giren doktorun “ayağa kalkmalısınız” uyarısı karşısında “doktor musunuz yoksa garnizon komutanı mı; Hipokrat yemini de etmiş olmalısınız” diyerek tepkisini gösterir.

Foto 20. Bozdağ (Ödemiş)'da gerçekleştirdiğimiz Hantavirüs projesinin arazi çalışması sonrası Nisan 2004'te Abidin Hocamı makamında ziyaretim (A. Karataş arşivi).

Mesleki etik konusunda örnek aldığı hocası Muhtar Başoğlu'nun örnek kişiliği, genç asistanında derin izler bırakmış; O'nda takdir ettiği davranışları kendi meslektaşlarına uygulamaya özen göstermiştir.

Klasik bilim insanlarına özgü çok yönlülüğe de sahiptir. Uzmanlık alanı olan zooloji dışında arkeoloji, mitoloji, Divan edebiyatı, Türk Sanat Musikisi gibi birçok alanda bilgi sahibidir. Asla çok konuşmaz; ancak yeri geldiğinde konunun tam kalbine dokunan özlü bir sözü her zaman vardır.

Hayata pozitif bakar; negatif konulardan konuşmayı, şikâyet etmeyi sevmez. Yüce gönüllü ve cömerttir. Gelirinin en az olduğu asistanlık dönemlerinde bile “elimci cebime atsam çok para çıkacakmış gibi hissediyorum” sözü onun bu bakış açısını özetler. Gerek kişiliğinin gerekse uzun yıllar Anadolu'da saha çalışması yapmış olmanın bir getirisi olarak her sınıftan insanla rahatça iletişim kurabilir.

Örnek bir eş, iyi bir baba, mükemmel bir dededir. İki torunun her türlü ihtiyacına yüksünmeden destek olmayı, torunlarıyla sohbet edip oyun oynamayı çok sever. Klasik bir dede gibi torunlarına, kendi çocukluğunun

telden arabalarını, sazdan bastonlarını yapmayı, balık avlamayı öğretirken diğer yandan mesleki konusu olan hayvanlarla ilgili bilgileri eğlenceli bir şekilde verir”.

Seçilmiş Bilimsel Çalışmaları

- Atatür, M. K., BUDAK, A. 1982. The present status of *Mertensiella caucasica* (Waga, 1876) (Urodela: Salamandridae) in Northeastern Anatolia, *Amphibia-Reptilia*, 4: 295-301.
- Baran, İ. ve BUDAK, A. 1978. Anadolu'dan yeni bir *Ophisops elegans* (Lacertidae, Reptilia) formu hakkında, *E.Ü. Fen Fakültesi Dergisi*, Seri B, 2 (2): Bornova-İzmir.
- Böhme, W. und BUDAK, A. 1977. Über die *rudis*-Gruppe des *Lacerta saxicola* Komplexes in der Türkei, II (Reptilia: Sauria: Lacertidae), *Salamandra* (Frankfurt), 13 (3-4): 141-149.
- BUDAK, A. 1974. Türkiye'de *Mabuya vittata* (Scincidae: Lacertilia)'nin bireysel ve coğrafi varyasyonu üzerinde araştırmalar, *E. Ü. Fen Fak. İlmî Raporlar Serisi*, No: 162. Bornova-İzmir.
- BUDAK, A. 1976. Anadolu'da Yaşayan *Lacerta laevis*, *Lacerta danfordi* ve *Lacerta anatolica*'nın taksonomik durumları ve coğrafi yayılışları üzerinde araştırmalar, *E. Ü. Fen Fak. İlmî Raporlar Serisi*, No: 214. Bornova-İzmir.
- BUDAK, A. 1980. Kaya kertenkeleleri grubuna dahil Anadolu'daki tek eşeyli formlar hakkında (Lacertidae, Reptilia), *TÜBİTAK Yayınları*, No: 480 (özet olarak basıldı).
- BUDAK, A. 1982. Kaya Kertenkeleleri grubuna dahil Anadolu'daki tek eşeyli formlar hakkında (Reptilia: Lacertidae), *TÜBİTAK Yayınları*, No: 545, TBAG Seri No: 32.
- BUDAK, A., Atatür, M. K. ve Göçmen, B. 2000. Omurgasızlar Sistematiği, *Ege Üniversitesi Fen Fakültesi Tezsizler Serisi*, No: 126, *E. Ü. Fen Fakültesi Baskı İşleri*, Bornova-İzmir, 101 s.
- BUDAK, A., Atatür, M. K., Göçmen, B. ve Akyurtlaklı, N. 2000. Omurgasızlar Sistematiği Uygulama Kitabı, *Ege Üniversitesi Fen Fakültesi Tezsizler Serisi*, No: 127, *E. Ü. Fen Fakültesi Baskı İşleri*, Bornova-İzmir, 87 s.
- BUDAK, A. und Böhme, W. 1978. Über die *rudis*-Gruppe des *Lacerta saxicola* Komplexes in der Türkei, I (Reptilia: Sauria: Lacertidae), *Ann. Naturhistor. Mus. Wien*, 81: 273-281.

- BUDAK, A. ve Göçmen, B. 1995. Kuzey Kıbrıs *Lacerta laevis* Gray, 1838 (Sauria: Lacertidae) örnekleri hakkında, *DOĞA-Tr. J. of Zoology*, 19: 1-15
- BUDAK, A., Göçmen, B. 2000. The importance of the caudal projections in the classification of the rumen ciliates and using the taxa of forma, group and series, *T. Parazitol. Derg. "Acta Parasitologica Turcica"*, 24 (2): 214-216.
- BUDAK, A. ve Göçmen, B. 2008. Herpetoloji (ders kitabı), 2. baskı, *Ege Üniversitesi Fen Fakültesi Yayınları*, No. 194, Bornova-İzmir.
- BUDAK, A., Göçmen, B., Mermer, A. ve Kaya, U. 2013. Omurgalılar Sistematiği (ders kitabı), 7. baskı, *Ege Üniversitesi Fen Fakültesi Yayınları*, No: 194, Bornova-İzmir, 268 s.
- BUDAK, A., Göçmen, B., Mermer, A., Ayaz, D. ve Çiçek, K. 2006. Omurgalılar Biyolojisi Laboratuvar Kılavuzu, *Ege Üniversitesi Fen Fakültesi Kitaplar Serisi*, No: 197, *Ege Üniversitesi Basımevi*, Bornova-İzmir, 159 s.
- BUDAK, A. ve Tok, C. V. 1995. Sık Kullanılan Zooloji Terimleri Sözlüğü, *E.Ü. Fen Fak. Yayınları*, No: 115. Bornova-İzmir.
- BUDAK, A., Tok, C. V. ve Karataş, A. 1997. Mammoloji Laboratuvar Kılavuzu, *E. Ü. Fen Fak. Yayınları*, No: 121, iii+50 s. Bornova-İzmir.
- BUDAK, A., Tok, C. V. ve Mermer, A. 1995. Herpetoloji Laboratuvar Kılavuzu, *E. Ü. Fen Fak. Yayınları*, No: 116. Bornova-İzmir.
- Göçmen, B., Atatür, M. K., BUDAK, A., Bahar, H., Yıldız, M. Z., Alpagut-Keskin, N. 2009. Taxonomic notes on the snakes of Northern Cyprus, with observations on their morphologies and ecologies, *Animal Biology*, 59 (1): 1-30.
- Göçmen, B., BUDAK, A. ve Karataş, A. 2008a. Amfibiler, s. 162-165, in: *Karataş, A., Karataş, A. ve Sözen, M. (eds.), Aladağlar'dan Bolkarlar'a Niğde'nin Biyoçeşitliliği (el kitabı)*, Niğde Çevre-Orman İl Müdürlüğü Yayınları, No: 1, Hamle Gazetecilik ve Matbaacılık Ltd. Şti., Niğde.
- Göçmen, B., BUDAK, A. ve Karataş, A. 2008b. Sürüngenler, s. 166-181, in: *Karataş, A., Karataş, A. ve Sözen, M. (eds.), Aladağlar'dan Bolkarlar'a Niğde'nin Biyoçeşitliliği (el kitabı)*, Niğde Çevre-Orman İl Müdürlüğü Yayınları, No: 1, Hamle Gazetecilik ve Matbaacılık Ltd. Şti., Niğde.

Tosunoğlu, M., Göçmen, B., Tařkavak, E., BUDAK, A.
1999. A serological comparison of the populations
of the *Lacerta laevis* complex in northern Cyprus
and southern Turkey, *Zoology in the Middle East*, 19:
117-122.

Teřekkür

Fotođrafları kullanmama müsaade eden değerli hocam
Prof. Dr. Mehmet Kutsay Atatür ile Prof. Dr. Kurtuluř
Olgun ve Dr. Hale Pekerten'e çok teřekkür ederim.

Kaynaklar

Budak, A.2016. <http://reptile.fisek.com.tr/abidin.htm> (eriřim
tarihi: 09.11.2016).
Göçmen, B. 2013. Prof. Dr. Abidin BUDAK ve Arazi
alışması, www.youtube.com/watch?v=aHPUJAuLe8I
Göçmen, B. 2016. Prof. Dr. Bayram GÖÇMEN
www.bayramgocmen.com/yayinlar.html (eriřim tarihi:
09.11.2016).
Wikipedia. 2016. Özgür Ansiklopedi, Abidin Budak,
https://tr.wikipedia.org/wiki/Abidin_Budak (eriřim tarihi:
09.11.2016)